

Adroddiad i'r	Pwyllgor Archwilio
Dyddiad	19 Mehefin 2023
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau)
Swyddog Cyswllt	Helen Howard
Pwnc	Alldro Dros Dro 2022/23

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Cyflwyno'r sefyllfa ddrafft o ran gwariant refeniw a chyfalaf ar gyfer 2022/23 a chadarnhau'r amserlen ar gyfer cynhyrchu'r datganiad cyfrifon blynyddol.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Cafodd y gofyniad cyllideb net ei gymeradwyo gan Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn ei gyfarfod ar 20 Rhagfyr 2021. Cadarnhaodd hyn ofyniad net o £39.41 miliwn i'w ariannu gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol yn dilyn defnyddio cronfeydd wrth gefn a darpariaethau wedi'u clustnodi. Y sefyllfa alldro net yw gorwariant o £0.40 miliwn i'w dalu o'r gronfa gyffredinol.
- 3 Cymeradwyodd yr Awdurdod gyllideb gyfalaf 2022/23 o £2.91 miliwn ar 20 Rhagfyr 2021. Cynyddodd hyn i £3.3 miliwn yn dilyn dwyn ymlaen gynlluniau o 2021/22 a phrosiectau a ariennir gan grant. Y sefyllfa alldro ddrafft yw £3.4 miliwn.

ARGYMHELLION

- 4 Gofynnir i'r Aelodau:
 - (i) nodi'r sefyllfa alldro refeniw a chyfalaf ddrafft ar gyfer blwyddyn ariannol 2022/23, fel y manylir o fewn yr adroddiad;
 - (ii) sylwch ar yr amserlenni ar gyfer cynhyrchu'r datganiad o gyfrifon blynyddol a'i archwiliad allanol.

CEFNDIR

- 5 Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod baratoi a chyhoeddi datganiad o gyfrifon yn flynyddol. Mae'r amserlenni a ragnodir o fewn y rheoliadau'n ei gwneud yn ofynnol i ddatganiad drafft o gyfrifon gael ei gyhoeddi erbyn 31 Mai gyda dyddiad cau archwilio o 31 Gorffennaf bob blwyddyn.

- 6 Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, ac oherwydd y cyfyngiadau Covid sydd wedi effeithio ar gynhyrchu ac archwilio'r datganiad o gyfrifon, mae'r dyddiadau cau wedi'u llacio. Caniateir hyn o fewn y rheoliadau (rheoliad 10.4).
- 7 Yn fwy diweddar, cadarnhaodd Archwilio Cymru na fyddai'n gallu cyflawni'r archwiliad o'r datganiad o gyfrifon drafft erbyn y dyddiad cau 31 Gorffennaf 2023 a darparodd ddyddiad cau amgen, sef 30 Tachwedd 2023. Trafododd yr Awdurdod hyn yn ei gyfarfod ar 21 Ebrill 2023, a chadarnhawyd y byddai'r datganiad o gyfrifon drafft yn cael ei baratoi erbyn 30 Mehefin 2023. Cafodd hysbysiadau priodol eu rhoi ar wefan yr Awdurdod i gadarnhau hyn.
- 8 Mae'r dull hwn yn gyson â chyngor Llywodraeth Cymru yn dilyn ymgynghoriad â Chymdeithas Trysoryddion Cymru. Disgwylid Llywodraeth Cymru yw y dylid paratoi'r datganiad drafft o gyfrifon ar gyfer 2022/23 erbyn 31 Gorffennaf 2023 fan bellaf.
- 9 Mae'r Datganiad o Gyfrifon ar gyfer 2022/23 yn cael eu datblygu ar hyn o bryd ac mae'r sefyllfa alldro ddrafft ar gyfer gwariant refeniw a chyfalaf wedi'i chwblhau.

GWYBODAETH

CYLLIDEB REFENIW

- 10 Cymeradwywyd y gyllideb net ar gyfer 2022/23 o £39.412m yng nghyfarfod yr Awdurdod ar 20 Rhagfyr 2021. Yn dilyn gwaith cynllunio pellach, cafodd y gofyniad cyllideb net cyffredinol ei gadarnhau yng nghyfarfod yr Awdurdod ar 20 Mehefin 2022 ac ar yr adeg hon nodwyd hefyd y byddai gwariant gohiriedig o 2021/22 yn cael ei dalu o gronfeydd wrth gefn a oedd wedi'u clustnodi. Yn ogystal, nodwyd y risg benodol sy'n gysylltiedig â'r dyfarniadau cyflog gan fod y dyfarniadau cyflog cenedlaethol yn weddill.
- 11 Mae'r prif benawdau gwariant a'r safleoedd alldro drafft sy'n weddill ar ôl tynnu'r darpariaethau a'r symudiadau wrth gefn a nodir isod:

	Terfynol Cyllideb (£000)	Drafft Alldro (£000)	Amrywiant (£000)	Amrywiant (%)
Cyflogwyr:	30,130	30,353	223	0.67%
Safle	2,901	2,992	91	3.1%
Trafnidiaeth	1,204	1,250	46	3.9%
Cyflenwadau a Gwasanaethau	5,080	4,956	-124	-2.4%
Taliadau Trydydd Parti	451	419	-32	-7.1%
Cyllid Cyfalaf a Thaliadau	2,263	2,424	161	7.1%
Incwm	-2,617	-2,943	-326	12.4%
Alldro drafft	39,412	39,452	40	0.1%

COSTAU GWEITHWYR

- 12 Mae costau gweithwyr yn ffurfio rhan sylweddol o'r gyllideb ac yn cynnwys cyflog, costau pensiwn, cost recriwtio a hyfforddiant a gwasanaethau gweithwyr, fel ffisiotherapi a gwasanaethau iechyd galwedigaethol.
- 13 Mae costau gweithwyr yn cynrychioli dros 75% o'r gwariant net, ac mae costau yn ystod y flwyddyn o £30.3m yn cynrychioli cynnydd blwyddyn i flwyddyn o 12.6% (£26.9 miliwn ar gyfer 2021/22). Mae'r cynnydd blwyddyn i flwyddyn yn adlewyrchu'r recriwtio a gwblhawyd yn ystod y flwyddyn, sef penodi 24 o ddiffoddwyr tân gweithredol dan brentisiaeth a chynnydd net o 16 aelod o staff ar y system dyletswydd rhan amser. Yn ogystal, cafodd nifer o swyddi hanfodol eu llenwi gan gynnwys y Rheolwr Amgylcheddol a Chynaliadwyedd a'r Rheolwr Caffael a Chontractau. Mae'n parhau i fod yn heriol i recriwtio pobl i rolau arbenigol yn y farchnad gyflogaeth bresennol ac mae gwaith ar y gweill i fynd i'r afael â phwysau rydym yn ymwybodol ohono.
- 14 Mae'r cynnydd o ran costau cyflog yn ystod y flwyddyn hefyd yn adlewyrchu setliad y dyfarniadau cyflog i staff sydd ar delerau ac amodau llywodraeth leol (llyfr gwyrdd a llyfr glas) a diffoddwyr tân (llyfr llwyd). Yn gyffredin â'r sector cyhoeddus, roedd y setliadau hyn yn uwch na'r rhagdybiaethau cynllunio a bu'n ofynnol i'w rheoli'n ofalus. Mae'r costau hyn wedi'u lliniaru'n rhannol trwy'r defnydd o swyddi gwag tymor byr, gostyngiadau mewn cyflog newidiol a hefyd drwy amrywiannau i gyllidebau nad ydynt ar gyfer cyflogau gan gynnwys incwm ychwanegol heb ei gynllunio.

COSTAU NAD YDYNT AR GYFLOGAU

- 15 Y sefyllfa alldro ar gyfer adeiladau yw £3.0 miliwn sy'n orwariant o 3.1% ac mae'n cymharu â gwariant o £2.6 miliwn yn 2021/22. Mae'r costau yn ystod y flwyddyn yn cynnwys pwysau o £0.2 miliwn sy'n gysylltiedig â chontractau ynni yn dilyn adnewyddu'r contract o fis Hydref 2022. Er bod yr effaith lawn wedi ei lleihau oherwydd cymorth gan y llywodraeth ar gyfer y cyfnod hyd at fis Ebrill 2023 mae hyn yn parhau i fod yn her sylweddol ac mae wedi'i gynnwys yng nghyllidebau'r dyfodol.
- 16 Cafodd y sefyllfa adeiladau ei gwella hefyd trwy dderbyn £0.5 miliwn o apeliadau ardrethu annomestig cenedlaethol a ganiataodd i gyfraniad gael ei wneud tuag at y gwariant cynnal a chadw arfaethedig.

- 17 Y sefyllfa ddiwedd blwyddyn ar gyfer cludiant yw £1.25 miliwn sy'n gynnydd blwyddyn i flwyddyn o 20%. Mae'r costau hyn yn cynnwys gorwariant yn erbyn costau tanwydd o £0.15 miliwn sydd wedi'u lliniaru drwy danwariant yn erbyn tâl-dros-ben yswiriant a cherbydau prydles. Mae'r rhaglen adnewyddu cerbydau drwy ddarparu cerbydau ar brydles wedi cael ei gohirio oherwydd trafferthion gyda'r gadwyn gyflenwi.
- 18 Roedd y gwariant cyflenwadau a gwasanaethau o £4.9 miliwn yn is na'r disgwyl oherwydd oedi cyn derbyn archebion gwerth £0.3 miliwn ar gyfer PPE hanfodol. Mae'r archebion hyn wedi'u gohirio oherwydd problemau'n ymwneud â'r gadwyn gyflenwi mewn perthynas ag argaeledd y deunyddiau a ddefnyddir. Rydym yn mynd i'r afael â'r mater hwn â'r cyflenwr i sicrhau bod archebion yn cael eu blaenoriaethu. Cafodd y nwyddau hyn eu derbyn wedyn ym mis Mai.
- 19 Mae'r gwariant trydydd parti'n £0.4 miliwn ac mae'n cynnwys darparu gwasanaethau gan gyrff sector cyhoeddus eraill gan gynnwys cyfleusterau a rheoli ystadau, gwasanaethau archwilio mewnol, gwasanaethau cyfreithiol a gweinyddu'r gronfa bensiwn. Mae'r tanwariant yn ystod y flwyddyn yn adlewyrchu symud y gwasanaethau ariannol o Gyngor Conwy.

INCWM

- 20 Yn ogystal â'r ardoll awdurdod cyfansoddol, mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys incwm disgwylidig ar gyfer ffoedd a thaliadau a grantiau.
- 21 Mae'r heriau ariannol a brofwyd yn ystod 2022/23 wedi cael eu lliniaru gan fod yr incwm yn uwch na'r gyllideb. Cyflawnwyd hyn drwy dderbyn cymorth i ddiffoddwyr tân dan hyfforddiant o'r ardoll prentisiaethau, derbynebau llog uwch na'r disgwyl ar gyfer adneuon arian parod ac incwm o werthu asedau.

Cyllid Grant Refeniw

- 22 Mae dyraniadau cyllid grant 2022/23 yn dod i gyfanswm o £2.38 miliwn (2021/22: £2.397m). Mae dadansoddiad o'r cyllid grant, ar gyfer 2022/23, isod. Caiff pob grant ei fonitro'n ofalus drwy gydol y flwyddyn ariannol i nodi unrhyw amrywiannau ac i'n galluogi i gymryd camau adferol.

	Dyranriad £000
Lleihau Tanau Bwriadol	179
Offer Diogelwch Cartref	226
Ymgysylltu â Phobl Ifanc ac Ieuencid	147
Cydnherthedd Cenedlaethol Cymru Gyfan	314
Cyfraniadau Pensiwn y Diffoddwyr Tân	1,081
Ffioedd Gwasanaeth Firelink	416
Gofyn a Gweithredu	10
Cyber Essentials	10
Datblygu Gwres Carbon Net	2
Cyfanswm Cyllid Grant	2,385

DEFNYDDIO CRONFEYDD WRTH GEFN WEDI'U CLUSTNODI

- 23 Nod cronfeydd wrth gefn yr awdurdod yw darparu cyllid ar gyfer buddsoddi mewn gweithgareddau ar gyfer y dyfodol a bod yn rhwyd ddiogelwch rhag ofn y bydd heriau ariannol tymor byr yn deillio o ofynion gweithgarwch neu bwysau annisgwyl.
- 24 Mae'r alldro dros dro yn tybio y bydd cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi yn cynyddu £0.65 miliwn gan gyrraedd £6.2 miliwn. Mae gan yr Awdurdod hefyd gronfa wrth gefn gyffredinol o £1.48 miliwn. Cafodd y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd eu sefydlu ar gyfer gwariant disgwylidig sydd naill ai heb fynd ymlaen yn ystod y flwyddyn neu sydd wedi'i gynllunio ar gyfer blynyddoedd i ddod. Maent hefyd yn rhoi capasiti i'r Awdurdod esmwytho effaith costau untro fel uwchraddio systemau yn ogystal â lliniaru pwysau chwyddiant eithriadol.

	Balans 31 Mawrth 2021	Balans 31 Mawrth 2022	Trosglwyddiadau i mewn/(allan) 2022/23	Balans 31 Mawrth 2023
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cronfeydd Wrth Gefn y Gwasanaeth				
Cronfa bensiw	85	85	460	545
Cronfa ariannu cyfalaf	100	300	0	300
Atgyweirio hydrantau tân	90	90	0	90
Stoc / gwisg PPE	250	250	0	250
Gweddnewid	800	851	0	851
Gwella cyfleusterau	490	1,323	-672	651
Atebolwydd cyfreithiol	200	225	-39	186
Hyfforddiant	100	250	0	250
Digwyddiadau mawr	150	150	0	150
Gwella systemau	501	847	-137	710
Chwyddiant	0	250	0	250
Cronfeydd cyfalaf a grantiau wrth gefn				
Gostyngiad grant HFSC	195	195	0	195
Cynllun Radio	500	750	0	750
Prosiectau adeiladu cyfalaf	0	0	1043	1043
Cyfanswm	3,461	5,566	655	6,221

RHAGLEN GYFALAF

- 25 Mae'r Awdurdod wedi cymeradwyo rhaglen gyfalaf o £3.321 miliwn, gan gynnwys cynlluniau wedi'u dwyn ymlaen o 2021/22 a gwariant ychwanegol wedi'i ariannu drwy grant.
- 26 Mae problemau'n ymwneud â'r gadwyn gyflenwi a phwysau chwyddiant yn parhau a bu'n angenrheidiol adolygu a diwygio'r rhaglen gyfalaf i adlewyrchu prosiectau y gellir eu cyflawni yn ystod y flwyddyn.
- 27 Un maes arbennig o heriol yw darparu tyrau newydd. Er bod y tendrau wedi cael eu dyfarnu, bu oedi o ganlyniad i gapasiti'r cyflenwyr a chaniatâd cynllunio, a phwysau chwyddiant oherwydd cost dur. Roedd tri thŵr newydd i fod i gael eu cwblhau yn ystod 2022/23 ac mae'r rhain bellach wedi'u gohirio tan 2023/24.
- 28 Mae'r rhaglen mân waith wedi parhau yn ystod y flwyddyn gyda gwariant o £0.69 miliwn. Mae hyn yn cynnwys gwaith i uwchraddio'r cyfleusterau golchi yn Nolgellau, cyfleusterau newid i ferched yn y Rhyl, ailosod to yng ngorsaf Caernarfon ac adnewyddu drysau'r bae peiriannau tân yn y Waun.
- 29 Yr alldro ar gyfer y rhaglen gyfalaf yw £3.366 miliwn.

Cynllun	Cynllun Diwygiedig	Rhagolwg	Swm Treigl Arfaethedig
	£'000	£'000	£'000
Adnewyddu Peiriannau Tân	1,248	1,263	
Faniau Gorsaf Amlbwrpas	160	-	160
Cerbydau a pheiriannau tân Cydnherthedd Cenedlaethol	0	132	
Pwyntiau gwefru cerbydau trydan	0	120	
Offer Gweithdy	20	12	
Adnewyddu Tŵr Hyfforddi	160	-	307
Adeiladau - Mân Waith	391	696	158
Gweinydd Ystafell Reoli	167	125	
Offer Gweithredol	92	93	
Peiriannau Tân (d/y o 2021/22)	923	925	
Tyrau Hyfforddi (d/y o 2021/22)	160	-	
Cyfanswm Cynllun Cyfalaf	3,321	3,366	625

30 Mae gan yr Awdurdod raglen adnewyddu ar gyfer peiriannau tân sy'n 15 oed ar hyn o bryd. Yn ystod 2022/23 rhoddwyd cyfanswm o 13 ar waith o gyfanswm o 54 o dendrau dŵr rheng flaen.

31 Mae ariannu'r cynllun cyfalaf fel a ganlyn:

Ariannu	Swm
	£'000
Benthyca	2,351
Cyllid Grant	490
Adnoddau Mewnol	525
Cyfanswm	3,366

ARIANNU CYFALAF A THALIADAU

32 Mae'r gyllideb ariannu cyfalaf yn neilltuo cyllid refeniw i ariannu gwariant cyfalaf ac mae'n cynnwys taliadau llog ac isafswm darpariaeth refeniw (MRP) ar gyfer defnyddio asedau.

33 Mae'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw (MRP) yn cynrychioli'r isafswm y mae'n rhaid ei godi ar gyfrif refeniw awdurdod bob blwyddyn ar gyfer ariannu gwariant cyfalaf, a fydd wedi'i ariannu yn gyntaf drwy fenthyciadau. Mae'n rhan o holl arferion cyfrifyddu'r Awdurdod ac mae'n ymwneud â sicrhau y gall yr Awdurdod dalu'r dyledion sydd ganddo o brynu asedau cyfalaf, fel adeiladau a cherbydau.

- 34 Mae rheoliadau'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod benderfynu ar swm MRP ym mhob blwyddyn ariannol, y mae'n ystyried ei fod yn ddoeth trwy gyfeirio at ofyniad cyllido cyfalaf sydd wedi'i gyfrifo (CFR). Y tâl MRP ar gyfer 2022/23 oedd £1.96 miliwn.
- 35 Y gwariant gwirioneddol oedd £2.424 miliwn sy'n orwariant o £161k. Mae hyn yn deillio o'r cynnydd sylweddol mewn llog a welwyd yn ystod y flwyddyn ariannol. Mae effaith gyffredinol hyn wedi'i rheoli'n ofalus trwy ddefnyddio ffynonellau cyllid mewnol a thrwy ddilyn cyngor ein cyngorwyr proffesiynol i sicrhau cyfraddau buddiol yn y farchnad.

BENTHYCA

- 36 Mae gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu'n bennaf trwy fenthyca allanol. Er bod y gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu'n bennaf drwy fenthyciadau yn y tymor byr, mae'r Awdurdod yn defnyddio arian refeniw dros ben.
- 37 Roedd benthyciadau'r Awdurdod yn £26.46 miliwn ar 31 Mawrth 2023. Mae hyn yn cynnwys £6.0 miliwn o fenthyciadau tymor byr dros dro, gan gyrrff sector cyhoeddus eraill a £20.46 miliwn mewn benthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus. Cytunir ar bob benthyciad ar gyfraddau llog sefydlog ac yn dilyn cyngor gan gynghorwyr proffesiynol yr Awdurdod, Arlingclose. Adroddir ar wahân ar weithgarwch Rheolaeth y Trysorlys a'i sefyllfa alldro.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion llesiant hirdymor GTAGC. Mae cyllid ar gyfer y Gwasanaeth o fudd i gymunedau Gogledd Cymru ac yn sicrhau bod digon o fuddsoddiad yn cael ei wneud mewn seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith atal ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Mae'r gyllideb yn cael ei gosod bob blwyddyn yn unol â'r ddarpariaeth gwasanaeth arfaethedig sy'n cynnwys ymateb brys a gwaith atal.
Cyfreithiol	Mae'n ofyniad cyfreithiol bod yr Awdurdod yn cynhyrchu'r Datganiad Cyfrifon yn unol â'r safonau rhagnodedig.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb / Hawliau Dynol/ y Gymraeg	Dim
Risgiau	Caiff incwm a gwariant eu monitro'n ofalus i sicrhau bod gwyradau o'r gyllideb a gymeradwywyd yn cael eu nodi a'u hysbysu'n briodol i'r Aelodau.